

PRZEWODNIK PO FUNDUSZACH UNIJNYCH 2021-2027

Fundusze Europejskie na lata 2021-2027 to 72,2 miliarda euro z polityki spójności oraz 3,8 mld euro środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji. Łącznie to około 76 miliardów euro, co daje ok. 353 mld zł*. Środki zostaną przeznaczone na realizację inwestycji w innowacje, przedsiębiorczość, cyfryzację, infrastrukturę, ochronę środowiska, energetykę, edukację i sprawy społeczne. Spora część finansowania będzie wydatkowana na transformację cyfrową oraz szereg zmian mających na celu osiągnięcie neutralności dla klimatu w Europie do 2050, co jest głównym celem zbioru inicjatyw politycznych Komisji Europejskiej pod nazwą Europejski Zielony Ład (European Green Deal).

W Polsce dostępne będą środki w postaci dotacji z programów krajowych i regionalnych. Z otrzymanej kwoty 76 mld euro (353 mld zł*), prawie 60% funduszy trafi do programów realizowanych na poziomie krajowym, a ponad 40% otrzymają programy regionalne, zarządzane przez marszałków województw. W Polsce obowiązuje 16 programów regionalnych, każde województwo posiada własny program, który sfinansuje inwestycje na jego terenie. Łącznie województwa dostaną 155,4 mld zł* (44% środków unijnych przeznaczonych dla Polski).

Dodatkowo programy regionalne oraz Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji zapewni regionom najbardziej odczuwającym skutki przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu, czyli województwom śląskiemu, wielkopolskiemu, dolnośląskiemu, łódzkiemu i małopolskiemu.

I. Programy regionalne:

Warto zwrócić uwagę, że wraz z nową perspektywą finansowania zmieniła się nomenklatura - Regionalne programy dotychczas znane jako Regionalne Programy Operacyjne (RPO) zyskały miano Funduszy Europejskich dla danego województwa.

Program regionalny dla woj. łódzkiego to „Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027” (FEŁ 2021 - 2027) z rekordową kwotą 2 mld 745 mln euro (link: [Fundusze w latach 2021-2027 - RPO Wł 2014-2020 \(lodzkie.pl\)](#))

W województwie łódzkim wsparcie unijne będzie dla następujących działań:

Priorytet: 1. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA INNOWACYJNEGO ŁÓDZKIEGO (ponad 254 mln euro):

- wsparcie zwiększenia potencjału w zakresie badań i innowacji oraz wykorzystania zaawansowanych technologii;
- wsparcie projektów badawczo-rozwojowych;
- dofinansowanie inwestycji w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP);
- dalsza transformacja cyfrowa gospodarki i instytucji publicznych.

Priorytet: 2. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEGO ŁÓDZKIEGO (ponad 496 mln euro):

- inwestycje prowadzące do poprawy jakości powietrza (m.in. wsparcie efektywności energetycznej i wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii - OZE);
- poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu, minimalizowanie ich skutków, zapobieganie ryzyku i zapewnienie odporności na klęski żywiołowe;
- wsparcie gospodarki wodno-kanalizacyjnej;
- wspieranie przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ);
- wzmacnianie mechanizmów ochrony różnorodności biologicznej.

Priorytet: 3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MOBILNEGO ŁÓDZKIEGO (ponad 148 mln euro):

- inwestycje ukierunkowane na wzmacnianie systemów zrównoważonego transportu w miastach oraz na obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie (w szczególności w zakresie infrastruktury i taboru publicznego transportu zbiorowego);
- inwestycje dotyczące ogólnodostępnej infrastruktury paliw alternatywnych.

Priorytet: 4. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LEPIEJ POŁĄCZONEGO ŁÓDZKIEGO (ok. 414 mln euro):

- inwestycje ukierunkowane na poprawę dostępności transportowej w zakresie infrastruktury drogowej, taboru kolejowego, a także na wsparcie publicznego transportu pozamiejskiego;
- inwestycje dotyczące ogólnodostępnej infrastruktury paliw alternatywnych.

Priorytet: 5. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO W ŁÓDZKIEM (ok. 189 mln euro):

- wsparcie rozwoju dziedzictwa kulturowego, w tym promowania regionalnych i lokalnych walorów kulturowych, a także wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej w ramach zintegrowanych inwestycji terytorialnych (ZIT);
- wsparcie procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych (rewitalizacja).

Priorytet: 6. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM (144 mln €):

- inwestycje dotyczące infrastruktury edukacji włączającej, przedszkolnej oraz infrastruktury kształcenia zawodowego i ustawicznego;
- wspierana będzie infrastruktura społeczna powiązana z procesem integracji społecznej, aktywizacji społeczno-zawodowej i deinstytucjonalizacji usług, m.in. służąca rozwojowi środowiskowych form wsparcia czy integracji lub reintegracji społecznej lub zawodowej;
- wsparcie infrastruktury ochrony zdrowia, w tym POZ i AOS;
- działania służące wzmocnieniu roli kultury i turystyki, zwiększające dostęp do usług w tych obszarach oraz wykorzystujące regionalny potencjał, uwzględniające wymiar społeczny i gospodarczy.

Priorytet: 7. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZATRUDNIENIA I INTEGRACJA W ŁÓDZKIEM (362 mln €):

- przedsięwzięcia ukierunkowane na zwiększenie dostępu do zatrudnienia osób bezrobotnych, profesjonalizacji kadr publicznych służb zatrudnienia;
- działania z zakresu aktywnej integracji osób będących w szczególnej sytuacji społeczno-zawodowej (osoby i rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym) oraz integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich;
- wspierane będą usługi społeczne lub zdrowotne w formie zdeinstytucjonalizowanej.

Priorytet: 8. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA EDUKACJI I KADR W ŁÓDZKIEM (ponad 268 mln euro)

- działania w celu wzmocnienia równości kobiet i mężczyzn poprzez m.in. projekty z zakresu równouprawnienia na rynku pracy czy zapewnienia większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym;
- działania na rzecz zachowania i wzmocnienia zdolności do pracy, w tym programy zdrowotne;
- wsparcie poprawy jakości edukacji przedszkolnej, kształcenia ogólnego i zawodowego;
- działania skierowane do osób dorosłych z własnej inicjatywy zainteresowanych zdobyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem swojego wykształcenia, wiedzy, umiejętności, kwalifikacji.

Priorytet: 9. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO W TRANSFORMACJI (ponad 354 mln euro) - wdrożenie Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego m.in. poprzez:

- rozwój przedsiębiorczości, w szczególności MŚP,
- zapewnienie nowoczesnej oferty edukacyjnej i szkoleniowej odpowiadającej na potrzeby gospodarki w procesie transformacji,
- poprawę dostępu do usług publicznych,
- zwiększenie wykorzystania OZE,
- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska,
- rozwój zielonej infrastruktury na terenach zdegradowanych,
- działania służące zapewnieniu dostępności transportowej na poziomie lokalnym.

II. Programy krajowe:

Prawie 60 % środków unijnych będzie w Polsce dostępnych w postaci programów krajowych:

1. Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FENIKS) – ok. 135 mld zł.
2. Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – ok. 45,9 mld zł.
3. Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – ok. 21,9 mld zł.
4. Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ok. 11,4 mld zł.
5. Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – ok. 14,3 mld zł.
objęte nim obszary to: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie i częściowo mazowieckie (bez Warszawy i 9 otaczających ją powiatów).
6. Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa (FEPŻ) – ok. 2,7 mld zł.

7. Fundusze Europejskie dla Rybactwa – ok. 3,5 mld zł.
8. Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE) – ok. 2,5 mld zł.

Ad. 1. Program FENIKS, czyli Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko.

Następca Programu Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Program przyczyni się do rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu. FENIKS wesprze również inwestycje transportowe oraz dofinansuje ochronę zdrowia i dziedzictwo kulturowe. Budżet całego programu: 135 mld zł, wkład UE: 111,7 mld zł.

Program wyodrębnia 9 obszarów działań w ramach Europejskiego Zielonego Ładu:

1. Różnorodność biologiczna.
2. Od pola do stołu.
3. Rolnictwo zrównoważone.
4. Czysta energia.
5. Zrównoważony przemysł.
6. Budowa i renowacja.
7. Zrównoważona mobilność.
8. Eliminowanie zanieczyszczeń.
9. Działania w dziedzinie klimatu.

Program stawia na:

- Efektywność energetyczną i zmniejszanie emisji gazów cieplarnianych, rozwój ciepła systemowego, Odnawialne Źródła Energii (OZE), inteligentne sieci energetyczne, systemy magazynowania energii, inteligentną infrastrukturę gazową.
- Adaptację do zmian klimatu, gospodarkę wodno-ściekową, gospodarkę odpadami, ochronę przyrody, edukację ekologiczną.
- Transport miejski, kolejowy, drogowy, morski, wodny śródlądowy, lotniczy.
- Infrastrukturę ochrony zdrowia, kultury i dziedzictwa kulturowego.

Link do programu:

[Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej](#)

Harmonogram naborów wniosków:

[Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie dla programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej](#)

Ad. 2. FENG, czyli Program Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki koncentruje się na:

- Wsparciu działalności badawczej, rozwojowej i innowacyjnej (wsparcie całego procesu B+R+I).
- Wsparciu przedsiębiorstw na każdym etapie rozwoju.
- Współpracy nauki z biznesem.
- Koncentracji na Krajowych Inteligentnych Specjalizacjach – KIS (patrz lista krajowych inteligentnych specjalizacji: [Krajowe Inteligentne Specjalizacje - Ministerstwo Rozwoju i Technologii - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](https://www.gov.pl)).

Przeszło połowa kwoty jest zarezerwowana na projekty związane z innowacjami. Wprowadzanie na rynek nowych lub ulepszonych produktów i usług ma kluczowe znaczenie dla rozwoju gospodarki.

Zgodnie z trzema priorytetami dofinansowania będą udzielane na:

1. Wsparcie dla przedsiębiorców (wdrożenie, cyfryzację, zazielenienie przedsiębiorstw, internacjonalizację, kompetencje. Obowiązkowe będą „prace B+R” lub „infrastruktura B+R”)
2. Środowisko sprzyjające innowacjom (np. współpraca w sektorze nauki, alternatywne metody finansowania i realizacji prac B+R, start-up i scale-up, Klastry i Ośrodki Innowacji, internacjonalizacja i transfer technologii).
3. Pomoc techniczna.

Link do programu:

[Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(nowoczesnagospodarka.gov.pl\)](https://nowoczesnagospodarka.gov.pl)

Harmonogram naborów wniosków:

[Harmonogram naborów wniosków w programie Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki na 2023 r. - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej](#)

Ad. 3. FERS, czyli Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego.

W programie FERS będzie realizowane wsparcie na rzecz m.in. poprawy sytuacji osób na rynku pracy, zwiększenia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, zapewnienia opieki nad dziećmi, podnoszenia jakości edukacji i rozwoju kompetencji, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.

Główne założenia programu:

1. Lepsze polityki dla rozwoju społecznego.
2. Rozwój opieki nad najmłodszymi dziećmi.
3. Równe szanse dla wszystkich.
4. Zdrowie.
5. Szkolnictwo wyższe i nauka.
6. Innowacje społeczne.
7. Pomoc techniczna.

W ramach powyższych 7 osi priorytetowych najwięcej środków zostanie przeznaczony na działania z obszarów:

- Szkolnictwo wyższe (19%).
- Włączenie społeczne i dostępność (15%).
- Zdrowie (13%).
- Opieka nad dziećmi do lat 3 (10%).
- Edukacja i uczenie się przez całe życie (9%).

Pozostałe środki zostaną rozdysponowane na:

- Adaptacyjność kadr.
- Kompetencje cyfrowe.
- Innowacje społeczne.
- Instrumenty zdrowotne.
- Współpracę i mobilność ponadnarodowa.
- Rynek pracy.
- Dialog społeczny i obywatelski.

Link do programu:

[Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(rozwojspoleczny.gov.pl\)](https://rozwojspoleczny.gov.pl)

Harmonogram naborów wniosków (jeszcze nie został ogłoszony):

[Harmonogramy naborów wniosków na 2023 rok - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(funduszeuropejskie.gov.pl\)](https://funduszeuropejskie.gov.pl)

Ad. 4. Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) to wsparcie transformacji cyfrowej w Polsce.

Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) - jest następcą programu Polska Cyfrowa (POPC), który w latach 2014-2020 wspierał cyfryzację w Polsce.

Ok. 4 mld zł zostanie przeznaczony na priorytet I, czyli zwiększenie dostępu do ultra-szybkiego internetu o przepustowości min. 100 Mb/s dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw oraz minimum 1 Gb/s w miejscach istotnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego (np. szkoły, szpitale, urzędy, instytucje kultury, centra technologiczno-biznesowe).

Ok. 5,5 mld zł zostanie przeznaczony w ramach priorytetu II na udostępnienie zaawansowanych e-usług pozwalających w pełni na elektroniczne załatwienie spraw obywateli i przedsiębiorców, zapewnieniu cyberbezpieczeństwa w ramach nowego dedykowanego obszaru interwencji, rozwoju gospodarki opartej na danych, wykorzystującej najnowsze technologie cyfrowe, rozwoju współpracy międzysektorowej na rzecz tworzenia cyfrowych rozwiązań problemów społeczno-gospodarczych, wsparciu rozwoju zaawansowanych kompetencji cyfrowych, w tym również w obszarze cyberbezpieczeństwa dla jednostek samorządu terytorialnego (jst) i przedsiębiorców.

Link do programu:

[Prawo i dokumenty - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(rozwojcyfrowy.gov.pl\)](http://rozwojcyfrowy.gov.pl)

Harmonogram naborów wniosków (jeszcze nie został ogłoszony):

[Nabory wniosków - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(rozwojcyfrowy.gov.pl\)](http://rozwojcyfrowy.gov.pl)

Ad. 5. Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) będą przeznaczone na:

- wzmacnianie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw;
- podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez ochronę klimatu;
- zwiększenie dostępności transportowej Polski Wschodniej;
- aktywizację kapitału społecznego oraz wzrost wykorzystania potencjału turystyki i uzdrowisk.

Objęte tym programem obszary to: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie i częściowo mazowieckie (bez Warszawy i 9 otaczających ją powiatów).

Link do programu:

[Prawo i dokumenty - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(fepw.gov.pl\)](http://fepw.gov.pl)

Harmonogram naborów wniosków:

[Nabory wniosków - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(fepw.gov.pl\)](http://fepw.gov.pl)

Ad. 6. FEPŻ, czyli Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 to program, który obejmuje pomoc żywnościową w formie paczek żywnościowych lub posiłków oraz realizację działań towarzyszących (np. warsztaty, doradztwo), które będą miały na celu poprawę sytuacji osób potrzebujących i najuboższych.

Link do programu:

[Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021-2027 - Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](http://www.gov.pl)

Ad. 7. Głównymi celami Programu Fundusze Europejskie dla Rybactwa są:

- realizacja wspólnej polityki rybołówstwa, unijnej polityki morskiej oraz międzynarodowych zobowiązań Unii w dziedzinie zarządzania oceanami,
- promowanie zrównoważonego rybołówstwa i ochrony żywych zasobów morza,
- zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego dzięki dostawom produktów rybołówstwa i akwakultury,
- przyczynianie się do rozwoju zrównoważonej niebieskiej gospodarki,
- zapewnienie zdrowego stanu, bezpieczeństwa i czystości mórz i oceanów, ochrony na nich, a także przyczynianie się do zrównoważonego zarządzania nimi.

Link do programu:

[Program Fundusze Europejskie dla Rybactwa - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](http://www.gov.pl)

W celu skonsultowania szczegółów zachęcamy do kontaktu z Głównym Punktem Informacyjnym Funduszy Europejskich w Łodzi:

ul. Moniuszki 7/9, 90-101 Łódź
pn. 8.00-18.00, wt.– pt. 8.00-16.00
tel. 42 663 31 07, 42 663 34 05, 42 291 97 60

[Portal Funduszy Europejskich - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej \(funduszeuropejskie.gov.pl\)](http://funduszeuropejskie.gov.pl)

Powyższej opisane środki (**353 mld zł***) zostały przyznane w ramach Polityki Spójności na lata 2021-27, a finansowane będą z: Funduszu Spójności (FS), Europejskiego Funduszu Społecznego+ (EFS+), Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST), Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury (EFMRA).

Dodatkowo w związku z powołaniem Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), na który składa się 54 inwestycji i 48 reform, w nadchodzących latach otrzymamy 158,5 mld złotych (106,9 mld złotych w postaci dotacji i 51,6 mld złotych w formie preferencyjnych pożyczek).

Więcej informacji o KPO:

[KPO.pdf \(funduszeuropejskie.gov.pl\)](#)

[Nabory wniosków - Krajowy Plan Odbudowy - Portal Gov.pl \(www.gov.pl\)](http://www.gov.pl)

**Przeliczenie kwot z euro na zł wg kursu 4,6585 – dane z dnia 29.03.2023 cytowane za stroną www.funduszeuropejskie.gov.pl (Fundusze Europejskie dla Regionów - Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej)*